

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2016

FINNISH

HIGHER LEVEL

**Monday, 20 June
09:30 - 12:30**

Ohje: Vastaa kaikkiin kolmeen tehtävään suomeksi. Tehtävässä I on alakohtia, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan toinen.

Koko kokeen maksimipistemäärä on 100

Merkitse vastauspapereihin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI

Järjellä ja tunteella aviovuoteeseen – Suomalaisen avioliiton ja yhteiselämän historiaa

1. Suomen eduskunta hyväksyi joulukuussa 2014 lakimuutoksen, joka mahdollistaa samaa sukupuolta olevien pariin avioliiton. Avioliittolainsäädännöstä keskustellaan kuitenkin edelleen kiivaasti. Monet keskustelijat pohjustavat väitteitään historialla ja kristillisellä perinteellä, mutta harva tietää, että kirkollinen vihkiminen määrättiin Suomessa pakolliseksi vasta vuonna 1734.

2. Toki papin aamen oli ollut pitkään vakiintunut käytäntö, mutta vanhempi, keskiajalta peräisin ollut lainsäädäntö oli pitänyt kirkollista vihkimistä maallisin menoin solmitun avioliiton siunaamisena, ei liiton juridisena alkuna. Itse asiassa jo kihlaus oli hyvin sitova sopimus, joka pantiin täytäntöön avioliittona siten, että naittaja – yleensä morsiamen isä – antoi häätjuhlan yhteydessä morsiamen käden sulhasen käteen ja johdatti parin aviovuoteeseen. Kirkollista vihkimistä avioliiton juridiseen vahvistamiseen ei tarvittu.

Tunteitakin pelissä mukana

3. Avioliittolaista ja muista juridisista määräyksistä huolimatta miesten ja naisten väliset suhteet saattoivat kuitenkin olla myös tunteikkaita ja vailla arvojärjestyksiä. Vaikka avioliitto oli edelleen perheiden ja sukujen välisten sopimusten varassa, ei naittamistoimi näytä sulkeneen pois rakkautta, fyysistä iloa tai läheisyyttä. Monesti avioliittojen oletetaan olleen tunneköyhiä, koska vanha Ruotsin laki ei sallinut aviopuolisoiden päättää yksin avioitumisestaan. Avioliitto oli kuitenkin paljon muuta kuin mitä lakikirjojen normit antavat ymmärtää – sekä hyvässä että pahassa. Hellyys, suukottelu ja halaukset kuuluivat avioliittoon ja kertoivat puolisoiden välisestä rakkaudentunteesta. Yksityiskirjeet puolestaan todistavat toveruudesta. Etenkin aatelisperheissä aviopuolisoiden kirjeenvaihtosuhte oli usein hyvin avoin ja tasapuolinen. Vaimo ei kirjoittanut miehelleen kuin ylemmälleen vaan kuin kumppanille ja ystävälle.

4. Myös sukupuolielämän aloittaminen ennen vihkimistä oli ikivanha perinne, joka säilyi etenkin niin sanotun tilattoman väestön keskuudessa katkeamattomana tapana keskiajalta aina 1800-luvulle asti. Historiantutkija Tiina Miettistä lainaten ennen avioliiton alkua siitetyt lapset olivat osa avioliittoon tähtäävää seurustelua, ”ajan normaali käytäntö”. Näin oli etenkin läntisessä Suomessa, jossa naiset piikoivat vuosikaudet ennen vihille menoa. Kun avioliitto solmittiin vasta lähempänä kolmeakymmentä ikävuotta, ei impeys ollut kansannaisille varteenotettava vaihtoehto. Itäisemmässä Suomessa mentiin naimisiin nuorempina ja sukupuolielämän alku sijoittui luontevammin aviovuoteeseen.

Romanttinen rakkaus ihanteeksi

5. Vasta 1800-luvun kuluessa porvarillisesta ydinperheestä tuli yleisesti hyväksytty yhteiselämän normi. Vaikka lait eivät muuttuneet, uutena ihanteena oli, että avioliitto perustuisi puolisoiden keskinäiseen rakkauteen eikä enää perheiden tai sukujen väliseen sopimukseen. Rakkaus ja kiihkeät tunteet eivät sinänsä olleet ihmissuhteissa mikään uutuus, mutta uutta oli, että puoliso valittiin tunteiden ohjauksessa.

6. Tunteisiin perustuvilla avioliittomarkkinoilla nuorten oli tuotava entistä paremmin esiin parhaita puoliaan ja kyettävä sitä kautta itse herättämään kiinnostus ja rakkaus vastakkaisessa sukupuoleessa. Aiemmin sulhasen oli vakuutettava morsiamen isä, mutta nyt hänen oli saatava ennen kaikkea tavoittelemansa nainen puolelleen. Naisille romanttisen rakkauden vaatimus merkitsi lisääntyviä ulkonäköön, käytökseen ja vaatetukseen liittyviä paineita.

Modernia rakkautta

7. 1800-luvulla alkanut kehitys sai lopullisen sinetinsä vuonna 1930 käyttöön otetussa uudessa avioliittolaissa, jossa puoliset saivat juridisesti tasa-arvoisen aseman ja avioliitosta tuli heidän välisensä yksityisasiä. Avioliiton ideologiseksi perustaksi hyväksyttiin vain rakkaus, ja aviomiehen edusmiehyys ja naittajan valta jäivät historiaan.

8. Tiukka sukupuolimoraali, jota kirkollinen valta oli vaalinut vuosisatojen ajan, sai ensimmäistä kertaa kansan syvien rivien tuen. Itsenäisessä Suomessa kaikki yhteiskuntaluokat työväestöä myöten olettivat rakkauden johtavan avioliittoon, jonka piiriin myös sukupuolielämä kuului. Yhteiselämän alun normiksi tuli nyt kaikissa oloissa vihkiminen.

9. Uudessa perhekeskeisessä yhteiskunnassa äidin roolista muodostui ensi kertaa naimisissa olevan naisen tärkein tehtävä. Lapsensa itse hoitavasta kotiäidistä tuli ihanne kaikissa yhteiskuntaluokissa. Aiemmin naisilla ei ollut taloudellisia tai muitakaan mahdollisuuksia keskittyä pelkkään lastenhoitoon, sillä vaimon ja emännän velvollisuudet nähtiin 1800-luvun alkupuolelle saakka äitiyttä tärkeämpinä velvollisuuksina.

10. Äitiydestä tuli Suomessa erityisen vahva osa naiseutta vasta maan itsenäistyttyä. Lasten synnyttämisestä tuli naisen kutsumus, varsinkin kun modernin perheen lapsiluku oli alkanut laskea. Kun äitiysneuvolat perustettiin 1926, lasten saamisesta tuli entistä vahvemmin yhteiskunnallinen kysymys. Valtiollinen äitiyssuojelu toki palveli naisia monin tavoin, mutta korosti samalla naisruumiin merkitystä kansankunnan hyväksi tehtävässä työssä.

Lopuksi

11. Suomessa on lähes tuhannen vuoden ajan vedetty köyttä rakkaudesta, seksuaalisuudesta, avioliitosta ja vihkimisestä. Osapuolina tässä keskustelussa ovat olleet valtiovalta, kirkko ja kansa vanhoine tapoineen. Itsenäisessä Suomessa vahvan jalansijan sai porvarillinen avioliittoinstituutio. Nykyään suomalaisten avioliittojen perustaksi hyväksytään vain rakkaus eikä vanhempien puuttumista nuoren parin asioihin juuri suvaita. Joissain maissa tavanomaiset järjestetyt liitot koetaan tunneköyhäksi ja sopimattomaksi kaupankäynniksi, vaikka historiallisesti meidänkin liittomme ovat olleet sukujen ja morsiamen naittajan käsissä.

12. Yksi asia ei ole kuitenkaan muuttunut: avioliitto on edelleen tärkeä juridinen sopimus, joka antaa aviopuolisoille oikeudellisia etuja, joita avopareilla tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävillä ei tällä hetkellä ole. Jos haluamme puhua tasa-arvoisesta yhteiskunnasta, ainakin siviiliviranomaisen vahvistama avioliitto on tuotava kaikkien ulottuville. Tämä onkin nähtävästi toteutumassa muutaman vuoden kuluttua.

13. Lisäksi nykyinen avioliittolakimme vaatii, että suomalainen avioliitto on solmittava nimenomaan vihkimällä. Uskonnolliseen seremoniaan viittaavaa vihkimistä ei silti ole ennenkään tarvittu maassamme laillisen avioliiton sinetiksi. Kun avioliittolakiamme ollaan uudistamassa, voisimme yhtä hyvin luopua kokonaan vihkimisestä avioliiton juridisena merkinä ja säätää siviiliviranomaisen vahvistaman liiton ainoaksi avioliittomuodoksi kaikille pareille. Uskonnollisen siunaamisen saisi kukin hankkia liitolleen halunsa mukaan.

Vainio-Korhonen, Kirsi (lyhennelmä artikkelista lehdessä *niin & näin* 1/15)

I Tehtävä

(30/100)

Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:
  - a. Perhekeskeinen
  - b. Perintö
  - c. Sukupuolimoraali
  - d. Jalansija
  - e. Aviovuode

(5 × 1)
2. Selvitä lyhyesti, miksi avioliittolainsäädäntö on ajankohtainen asia.

(5)
3. Millaisia eroja teksti kertoo olleen länsi- ja itäsuomalaisissa avioliittokäytänteissä keskiajalta 1800-luvulle? Kuinka nämä erot vaikuttivat avio- tai avioliiton solmimiseen?

(5)
4. ”Lapsensa itse hoitavasta kotiäidistä tuli ihanne kaikissa yhteiskuntaluokissa.” Miten tällaiseen ajatukseen päädyttiin? Mitä ajatuksia tämä herättää nykyihmisessä?

(5)
5. Kuinka romanttisen rakkauden ihanne vaikutti yhteiskuntaan?

(5)
6. Ihmiset, jotka vastustavat avioliittolain lakimuutosta, ”joka mahdollistaa samaa sukupuolta olevien parien avioliiton” (1.), ajattelevat muutosten heikentävän avioliittoa. Oletko samaa mieltä? Perustele kantasi.

(5)

II Tehtävä

(30/100)

Kirjoita noin 100 sanan mittainen kommentti tekstin väitteeseen:

”Jos haluamme puhua tasa-arvoisesta yhteiskunnasta, ainakin siviiliviranomaisten vahvistama liitto on tuotava kaikkien ulottuville.”

III Tehtävä

(40/100)

Kirjoita noin 300 sanan essee. Valitse aiheeksesi toinen näistä.

1. Rakkaus ja avioliitto – voiko näistä valita vain toisen? Pohdi noin 300 sanan esseessä molempia puolia: rakkautta ilman avioliittoa ja avioliittoa ilman rakkautta.

Tai

2. ”Maailma voi olla karu paikka, jos emme yhdessä tee siitä tasa-arvoisempaa, demokraattisempaa ja kestävämpää.”
Fintan O’Toole, *The Irish Times*, 22.02.2016.

Pohdi väitettä noin 300 sanan esseessä. Millaisia toimia tasa-arvosta, demokratiasta ja kestävästä kehityksestä huolehtiminen edellyttää?